

PRAVA I OBVEZE PRIMATELJA SOCIJALNE POMOĆI

I

PRIZNAVANJE OBVEZE POVRATA SREDSTAVA

Prijevod u cilju informiranja. U slučaju sumnje primat imaju orginalne verzije teksta na francuskom i njemačkom jeziku.

Ažurirano travanj 2017. godine

1. Pravna osnova

- Constitution fédérale (RS 101) / „Ustav Švicarske konfederacije“ (RS 101)
- Code pénal suisse (CP), du 21 décembre 1937 (RS 311.0) / „Švicarski krivični zakonik od 21. prosinca 1937“ (RS 311.0)
- Loi fédérale sur la compétence en matière d'assistance des personnes dans le besoin (LAS), du 24 juin 1977 (RS 851.1) / „Savezni zakon o nadležnosti za potporu potrebitima (LAS) od 24. lipnja 1977“ (RS 851.1)
- Loi cantonale sur l'intégration et l'aide sociale (LIAS), du 29 mars 1996 (RSV 850.1) / „Kantonalni zakon o integraciji i socijalnoj pomoći od 29. ožujka 1996“ (RSV 850.1)
- Règlement d'exécution de la loi cantonale sur l'intégration et l'aide sociale (RELIAS), du 7 décembre 2011 (RSV 850.100) / „Pravilnik o provedbi kantonalnog zakona o integraciji i socijalnoj pomoći od 7. prosinca 2011“ (RSV 850.100)
- Loi cantonale sur la procédure et la juridiction administratives (LPJA), du 6 octobre 1976 (RSV 172.6)
- / „Kantonalni zakon o upravnom postupku i pravosuđu (LPJA) od 6. listopada 1976“ (RSV 172.6)
- Directives du Département en charge des affaires sociales (www.vs.ch/web/sas/) / „Upute Odjela za socijalnu skrb“ (www.vs.ch/web/sas/)
- Recommandations de la Conférence suisse des institutions d'action sociale (CSIAS) (www.csias.ch/), à titre subsidiaire / „Smjernice Švicarske konferencije ustanova za socijalni rad (www.csias.ch/), po načelu supsidijarnosti“

2. Osnovna prava podnosioca zahtjeva/primatelja socijalne pomoći

2.1 Pravo na egzistencijalni minimum (čl. 12 Ustava Švicarske konfederacije, 1 LIAS, 1 i 8 ss. RELIAS)

- Svaka osoba koja ne može, u dovoljnoj mjeri ili pravovremeno, vlastitim sredstvima zadovoljiti osnovne životne potrebe, ima pravo na socijalnu pomoć (čl. 12 Ustava Švicarske konfederacije). Dugovi se ne uzimaju u obzir.
- Prema RELIAS-u (čl. 8 do 13) su određena osnovna načela za posebne grupe osoba (mladi, osobe u obuci, samozaposleni, vlasnici pokretnih i nepokretnih imovina, vlasnici kratkoročne boravišne dozvole L, osobe bez boravišne dozvole).

2.2 Podnošenje zahtjeva za socijalnu pomoć (čl. 12 LIAS, 28ss RELIAS)

- Zahtjev može biti podnesen od strane same osobe ili od strane ovlaštene/opunomoćene osobe.
- Zahtjev se podnosi u usmenom ili pisanom obliku općini koja je nadležna sukladno mjestu boravka (mjesto na kojem osoba zaista živi) ili socijalno-medicinskom centru (CMS).

2.3 Pravo na dobijanje rješenja (čl. 4 i 13 LIAS, 31s RELIAS, 29 LPJA)

- Općina je nadležna za izdavanje rješenja po pitanju socijalne pomoći. Ali, za izvršenje ove radnje ona također može ovlastiti CMS (čl. 4 LIAS).
- Sva općinska rješenja (pravo na socijalnu pomoć, promjena osnovnog budžeta, ukidanje prava, povrat sredstava financijske podrške, itd.) je potrebno obrazložiti i dostaviti dotičnoj osobi, uz napomenu o rokovima i mogućnostima žalbe.
- Rješenje treba biti donijeto u roku od **30 dana** od dana prijema zahtjeva. U rješenju se precizira da li je pomoć odobrena kao i visina njenog iznosa. Ako je izrađen budžet, isti će biti priložen.
- Uz izričitu molbu podnosioca zahtjeva, općina mu, za vrijeme čekanja konačne odluke, u roku od **pet dana** od dana prijema zahtjeva, izdaje rješenje po hitnom postupku.

2.4 Pravo na žalbu (čl. 14 LIAS, 33 RELIAS, 5, 34 i 41 ss LPJA)

- Osoba koje se tiče općinsko rješenje, isto, može osporiti podnošenjem prigovora « Državnom vijeću, na adresu, Palais du Gouvernement, 1950 Sion ». Žalba se upućuje u obliku potpisanog dopisa. Pri tome je potrebno navesti rješenje koje se osporava kao i razlog žalbe. Žalitelj također može zahtijevati poduzimanje hitnih mjera.

- Rok za podnošenje žalbe je 30 dana od dana prijema rješenja. Ukoliko općina ne donese rješenje u zakonski propisanom roku (pogledati točku 2.3), zahtjev se može smatrati odbijenim (čl. 5 LPJA). U tom slučaju osoba može, u razumnom vremenskom periodu, pokrenuti žalbeni postupak zbog « uskraćivanja prava ».
- Centar za socijalni rad (Le Service de l'action sociale), Avenue de la Gare 23, 1950 Sion je nadležan za razmatranje žalbi protiv općinskih rješenja.

2.5 Pravo na uvid u spise i pravno saslušavanje (čl. 19 i 25 LPJA)

- Osoba putem zahtjeva ostvaruje pravo na uvid u svoj dosije socijalne pomoći.
- Može se izjasniti o svim točkama rješenja koje se tiču nje.
- Osoba ima pravo na dostavu kopije svih dokumenata koje je potpisala.

2.6 Početak prava na socijalnu pomoć (čl. 15s RELIAS)

- Ukoliko osoba ostvari pravo na pomoć, njegovo razmatranje u principu započinje na dan kada je zahtjev podnesen (pogledati točku 2.2).
- Ukoliko je zahtjev predan u toku mjeseca, obračun se obavlja po principu " pro rata temporis " (srazmjerno broju dana). Međutim, općina može preuzeti obvezu plaćanja ukupne stanarine za prvi mjesec, pod uslovom da ista još nije plaćena.
- Općina zadaje rok za predaju dokumenata koja su potrebna za razmatranje prava na pomoć i iznosa financijske pomoći (financijsko, osobno, zdravstveno i socijalno stanje) (pogledati točku 3.2).
- Ukoliko se određeni dokumenti za izdavanje rješenja, iz razumljivih razloga ne mogu priložiti u roku manjem od 30 dana, općina će na osnovu raspoložive dokumentacije odlučiti o privremenoj pomoći.
- Ukoliko osoba u propisanom roku i bez opravdanog razloga ne priloži potrebne informacije/dokumente, te time sprječi utvrđivanje njenog stanja ugroženosti u predviđenom roku za izdavanje rješenja, općina može donijeti odluku o privremenom odbijanju socijalne pomoći. Ako osoba naknadno priloži informacije/dokumente, pravo na pomoć će se razmatrati od dana prilaganja tražene dokumentacije, a ne retroaktivno od dana dostave zahtjeva.

2.7 Isplata socijalne pomoći (čl. 16 RELIAS)

- Osoba ima pravo na isplatu socijalne pomoći tijekom prvih dana u mjesecu, za tekući mjesec. Ovisno o situaciji, socijalna pomoć se može isplaćivati na rate.
- Organ vlasti za socijalnu pomoć može određene račune (npr. najamnina stana, medicinski troškovi, premije osiguranja kućanstva) direktno isplaćivati vjerovnicima.

3. **Osnovne obveze tražitelja/primatelja socijalne pomoći**

3.1 Supsidijarnost socijalne pomoći (čl. 2 i 19a al. 3 LIAS, 1s. i 43 RELIAS)

- Socijalna pomoć je supsidijarna u odnosu na sve druge izvore prihoda i iznose imovine.
- Osoba treba poduzeti sve neophodne postupke koji joj mogu omogućiti ostvarenje financijskog prihoda (plaća/zarada, socijalno ili privatno osiguranje, alimentacija, dječji doplatk, obiteljski doplatk, nasljedstvo itd.) i prihvatiti svaku pogodnu ponudu za posao. Ako osoba to ne učini ili otuđi/proda imovinu, općina će u budžet uračunati hipotetski prihod (po potrebi za više mjeseci), srazmeran iznosu kojeg se odrekla. Princip proporcionalnosti mora biti ispoštovan.
- Ukoliko je osoba vlasnik neke nekretnine, obvezna je prihvatiti upis hipoteke, kako bi osigurala povrat socijalne pomoći.

3.2 Obveza davanja podataka i informacija (čl. 12 LIAS, 24 i 29s RELIAS)

- Podnositelj zahtjeva za socijalnu pomoć mora dokazati da se nalazi u stanju socijalne portebe i dati detaljan prikaz svog financijskog stanja (prihodi, imovina, nekretnine itd.). Dužan je prikazati svoje poslovno, socijalno i osobno stanje (naročito se trebaju prijaviti osobe koje žive u zajedničkom domaćinstvu), kao i zdravstveno stanje (u slučaju potrebe, u prilogu dostaviti potvrdu o zdravstvenom stanju).
- Informacije se trebaju dostaviti u roku koji je odredila Socijalna služba (pogledati točku 2.6), a tiču se svih članova obiteljske (ili vanbračne) zajednice kao i uzdržavane djece, čak i ako više ne žive u zajedničkom domaćinstvu.
- Primatelj pomoći je dužan bez odgađanja informirati tjela socijalne skrbi o svim promjenama stanja/situacije. Ukoliko ne ispoštuje pravilo i time svoje pravo na pomoć dovede u sumnju, općina može donijeti odluku o privremenoj obustavi isplate socijalne pomoći i odrediti rok za dostavljanje potrebnih informacija/dokumenata.

3.3 Sudjelovanje pri reintegraciji (čl. 11 LIAS, 18ss RELIAS)

- Korisnik socijalne pomoći dužan je činiti sve što se od njega razumno zahtijevati može u cilju postizanja financijske samostalnosti i socijalne reintegracije.
- Osoba je dužna surađivati sa upravnim tijelima i organima koji joj mogu pomoći u stjecanju samostalnosti, poimence socijalna osiguranja (invalidsko osiguranje, osiguranje za slučaj

nezaposlenosti, osiguranje od posljedica nesretnog slučaja SUVA, itd.) a zatim i privatna osiguranja, te je dužna prihvatiti razne predložene mjere. Ako je osoba koja uživa pomoć makar djelomično radno sposobna, obvezna je prijaviti se u osiguranje za slučaj nezaposlenosti u svojstvu tražitelja zaposlenja (neovisno o eventualnom pravu na dnevnicu). Osoba je također dužna imati konzultacije sa savjetnikom regionalnog centra za zapošljavanje (ORP) i prilagati dokaze o potrazi za radnim mjestom.

3.4 Stan

- Općine redovno određuju izračune prosječnih najamnina na tržištu, i na zahtjev primatelja pomoći ga obavještavaju o tome. Ako je najamnina primatelja pomoći previsoka, pismenim putem općina od njega može zahtijevati preseljenje u razumnom vremenskom periodu.
- Ako se nakon isteka datog roka, osoba protivi promijeni mjesta stanovanja, ili nije u mogućnosti dokazati da je tražila odgovarajući stan, općina može odbiti plaćanje najamnine čiji iznos prevazilazi utvrđeni izračun prosječne stanarine.
- U slučaju da osoba samostalno plaća najamninu, dužna je predložiti tijelu socijalne skrbi potvrdu o mjesečnoj uplati.

3.5 Povrat sredstava socijalne pomoći (čl. 21ss LIAS, 48ss RELIAS)

- Osoba koja je nakon punoljetstva primila socijalnu pomoć u obvezi je vratiti sredstva, bez kamate, posebice ako je, u smislu zakona o stečajnom postupku (LP), dospjela do boljeg materijalnog stanja. Nepravdna primanja su svakodobno povratna, uz kamatu.
- Pravo na povrat zastarijeva nakon dvadeset godina od dana isplate posljednjeg iznosa novčane socijalne pomoći. U slučaju da općina i primatelj pomoći ne uspiju odrediti modalitete povrata sredstava, općina će izdati formalno rješenje koje osoba može osporiti pred Državnim vijećem (pogledati točku 2.4).
- Ne postoji obveza povrata sredstava ako dosije glasi na ime maloljetne ili mlade osobe, do kraja njene osnovne stručne izobrazbe.
- U slučaju da se socijalna pomoć isplati kao predujam za potraživanje od neke treće stranke, socijalnog ili privatnog osiguranja, primatelj pomoći potpisuje ugovor o cesiji/ustupu tražbine u korist tijela socijalne skrbi. Povrat sredstava se vrši odmah nakon naplate potraživanja, u visini iznosa pomoći, odnosno isplaćenih sredstava u datom razdoblju. Zahvaljujući potpisanom ugovoru o cesiji, iznos potraživanja od osiguranja ili treće strane se izravno dodjeljuje tijelu socijalne skrbi. Ako se pomenuti iznos unatoč tomu uplati primatelju pomoći, time on postaje obavezan obavijestiti tijelo socijalne skrbi, te istom, bez odgode, vratiti dug.

4. Sumnje na nezakonito primanje socijalne pomoći (čl. 12 i 15b ss LIAS)

- Ako postoje opravdane sumnje da osoba na nezakonit način prima, je primila ili da pokušava primati sredstva socijalne pomoći, nadležni organi za socijalnu pomoć mogu uključiti specijalizirane inspektore.
- Primatelj pomoći kao i svi članovi obiteljske zajednice su dužni, u njihovom prisustvu, tijekom odgovarajućeg vremenskog perioda, socijalnim radnicima i inspektorima zaduženim za istraživanje slučaja, dopustiti pristup njihovom domu, po potrebi vozilu kao i vlastitim radnim mjestima.
- Primatelj socijalne pomoći dužan je, ukoliko se to od njega zahtijeva, službi koja je zadužena za istraživanje slučaja, dostaviti sve tražene informacije potrebne za utvrđivanje činjeničnog stanja. Ova obveza, u smislu čl. 110 st. 1 i 2 Švicarskog krivičnog zakonika, važi i za članove obitelji kao i druge osobe koje pripadaju istom kućanstvu.
- U slučaju utvrđivanja prekršaja, organi socijalne pomoći obavještavaju dotičnu osobu o ishodima istrage.
- U slučaju prekršaja koji se gone po službenoj dužnosti, služba koja je zadužena za istraživanje slučaja dostavlja činjenično stanje nadležnom upravnom tijelu (državno tužilaštvo). Kod ostalih prekršaja, tijelo socijalne skrbi izriče sankcije propisane zakonom i o tome izvještava centar za socijalni rad.

5. Sankcije zbog kršenja obveza

5.1 Administrativne sankcije (čl. 19a ss LIAS)

- Ukoliko osoba ne dostavi podatke neophodne za dokazivanje, odnosno utvrđivanje njenog stanja socijalne ugroženosti, općina može privremeno odstupiti od predmeta.
- Ukoliko primatelj socijalne pomoći ne ispoštuje neke od svojih zakonskih obveza, podliježe sankciji.
- Sankcija se izriče odlukom općine (ili odlukom CMS-a, pri delegiranju) koja mora biti u pisanom obliku, obrazložena i dostavljena primatelju socijalne pomoći. Rješenje sadrži izrečenu sankciju, vrijeme trajanja (mjeseci na koje se odnosi), obrazloženje i očekivano ponašanje. Rješenje se može osporiti pred Državnim vijećem (pogledati tačku 2.4).
- Moguće su tri vrste sankcija:

- 1) Postepeno smanjenje razine osnovnih sredstava potrebnih za život:
 - Smanjenje razine osnovnih sredstava potrebnih za život za 15%;
 - Isključivanje iz socijalne pomoći i odobravanje hitne pomoći: razina osnovnih sredstava potrebnih za život smanjena na mjesečni doprinos od: Fr. 500.- po odrasloj osobi; Fr. 300.- po maloljetnoj osobi od 12 godina; Fr. 220.- po maloljetnoj osobi ispod 12 godina;
 - Isključivanje iz socijalne pomoći i odobravanje hitne pomoći: razina osnovnih sredstava potrebnih za život smanjena na dnevni doprinos od: Fr. 10.- po odrasloj osobi i Fr. 6.- po maloljetnoj osobi;
- 2) Uzimanje u obzir hipotetskog dohotka;
- 3) Obustava socijalne pomoći u slučaju repetitivne zlouporabe prava.

5.2 Krivičnopravne sankcije (19d LIAS, 66a, 146 i 148a CP)

- Protupravnom primanju socijalne pomoći, sukladno kantonalnom zakonodavstvu, može slijediti novčana kazna u maksimalnom iznosu do Fr. 10'000.-, osim ako državnim/saveznim zakonom nije predviđena teža kazna.
- Sukladno državnom/saveznom zakonu, osoba se može osuditi zbog nezakonitog primanja socijalne pomoći na kaznu lišavanja slobode (zatvor) u trajanju od najviše godinu dana ili na novčanu kaznu i/ili u slučaju prevare, na kaznu lišavanja slobode (zatvor) u trajanju od najviše pet godina ili na novčanu kaznu.
- Ako je primatelj pomoći stranac i osuđen zbog prevare koja se odnosi na socijalnu pomoć ili protuzakonito primanje socijalne pomoći, sudac izriče mjeru protjerivanja iz Švicarske na period od pet do petnaest godina.

Sljedećim vlastoručnim potpisom potpisnik potvrđuje / potpisnici potvrđuju zahtjev za socijalnu pomoć u općini:

.....

te izjavljuje (izjavljuju), kako je (su) uzeo/li na znanje gore navedene pravne odredbe koje se odnose na prava i obveze primatelja pomoći, posebice na supsidijarnost socijalne pomoći, te kako mu (im) je pozornost skrenuta na obvezu vraćanja sredstava koja su primljena kao doprinosi socijalne pomoći (pogledati iznad točku 3.5).

(Prezimana, imena i potpisi)

Vlasnik dosjea:

Bračni/životni partner:

Punoljetna djeca:

.....

.....

Mjesto i datum: